

პეკი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ

Peck v. The United Kingdom

საჩივარი N [44647/98](#)

28.04.2003

ფაქტები

1998 წლის აგვისტოს ერთ საღამოს ქუჩაში დამონტაჟებულმა კამერამ (CCTV) დააფიქსირა ბატონი პეკის გამოსახულება სამზარეულოს დანით ხელში, როდესაც ის ბრენტვუდ ჰაი სტრიტზე მიდიოდა. ბატონმა პეკმა თვითმკვლელობა სცადა და დანით მაჯაზე ვენები გადაისერა, რაც სამართალდამცავებს კამერის მეშვეობით არ უნახავთ. მათ პოლიციის მანქანა გაგზავნეს შემთხვევის ადგილზე, მას შემდეგ, რაც დანით შეიარაღებული პეკი დაინახეს ქუჩაში. როდესაც პოლიცია ადგილზე მივიდა, მათ ვენებდასერილი ბატონი პეკი დახვდათ, რომელსაც სამედიცინო დახმარება აღმოუჩინეს.

ამ ამბის შემდეგ ადგილობრივმა საბჭომ გამოაქვეყნა პრესრელიზი, სადაც ლაპარაკი იყო ქუჩაში დამონტაჟებული კამერების ეფექტურობაზე და საილუსტრაციოდ ამ კამერით გადაღებული ბატონი პეკის ფოტოებიც იყო მოყვანილი, სადაც მისი სახე სათანადოდ დაფარული არ გახლდათ. ამ პრესრელიზის საფუძველზე ორმა გაზეთმა სტატია გამოაქვეყნა ფოტოებით. ასევე რეპორტაჟი მომზადდა და გადაიცა ანგლია TV-სა და BBC-ზე, სადაც ნაჩვენები იყო ვიდეომასალა, რომელიც ადგილობრივმა საბჭომ ტელევიზიებს მიაწოდა და რომელიც ბატონი პეკის თვითმკვლელობის მცდელობასასახავდა. ადგილობრივმა საბჭომ ვიდეომასალის გადაცემისას ტელევიზიები გააფრთხილა, რომ ასახულ პირთა სახეები სათანადოდ უნდა დაფარულიყო, რათა შესაძლებელი არ გამხდარიყო მათი იდენტიფიცირება. მიუხედავად ამისა, ბატონი პეკის მეგობრებმა და ოჯახის წევრებმა BBC-ზე გადაცემის ხილვისას ის მაშინვე ამოიცნეს.

ბატონმა პეკმა სარჩელით მიმართა სატელეკომუნიკაციო მარეგულირებელს, რომელმაც მის სარჩელს მხარი დაუჭირა, თუმცა ამ ორგანოს, დიდი ბრიტანეთის კანონმდებლობის თანახმად, ზიანის ანაზღაურების პრეროგატივა არ გააჩნია. რაც შეეხება პრესას, ბატონმა პეკმა პრესის საჩივრების საბჭოში წარმატებას ვერ მიაღწია. საბჭომ დაადგინა, რომ ბატონი პეკის ფოტოები ქუჩაში იყო გადაღებული, რაც საჯარო ფორუმს წარმოადგენს. ამის გამო აქ ლაპარაკი ვერ იქნება მისი პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის დარღვევაზე. ბატონი

პეკი უშედეგოდ ეცადა საბჭოს გადაწყვეტილება სასამართლოში გაესაჩივრებინა. სასამართლომ უარი თქვა მის განხილვაზე. მან საბოლოოდ ევროპის ადამიანის უფლებების სასამართლოს მიმართა.

სტრასბურგის სასამართლოს გადაწყვეტილება

მე-8 მუხლი

თავდაპირველად სასამართლომ დაადგინა, რომ ადგილობრივი საბჭოს მიერ ინფორმაციისა და ვიდეო და ფოტომასალის გამჟღავნება მედიისათვის სერიოზულ ჩარევას წარმოადგენდა ბატონი პეკის პირად ცხოვრებაში.

ამის დადგენის შემდეგ სასამართლომ იმსჯელა, იყო თუ არა ჩარევა კანონით დადგენილი. ბრიტანეთის სისხლის სამართლისა და საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის აქტის თანახმად, ადგილობრივ საბჭოებს უფლება აქვთ ქუჩაში განათავსონ სპეციალური კამერები და, ამასთან, გაამჟღავნონ და გაავრცელონ ამ კამერის მიერ გადაღებული მასალა. სასამართლო ეთანხმება მოპასუხე სახელმწიფოს, რომ ინფორმაციის ასეთ გამჟღავნებას საფუძვლად ედო ლეგიტიმური მიზანი – დანაშაულის აღმოფხვრა და სხვათა უფლებების დაცვა.

ყოველივე ამის დადგენის შემდეგ სასამართლოს გასარკვევი რჩება, თუ რამდენად იყო დადგენილი ჩარევა `აუცილებელი დემოკრატიულ საზოგადოებაში`. ამისათვის სასამართლო მხედველობაში იღებს ფაქტს, რომ ბატონი პეკი კამერის მიერ გადაღებული ინფორმაციის საფუძველზე ბრალდებულად არ ყოფილა ცნობილი რაიმე დანაშაულისათვის. შესაბამისად, სასამართლო თვლის, რომ ჩარევა არაპროპორციული გახლდათ, რადგან ასეთ შემთხვევაში ინფორმაციის გამჟღავნება სხვა მეთოდებითაც შეიძლებოდა, მაგალითად, ბატონი პეკის თანხმობის საფუძველზე და მედიისთვის მკაცრი მოთხოვნის წაყენებით, რომ სათანადოდ დაეფარათ გადაღებული პირის სახე.

ამ საქმეში სახელმწიფო დაობს, რომ ბატონი პეკის გადაღება საჯარო ადგილას, ქუჩაში მოხდა. შესაბამისად, მას პირადი ცხოვრების დაცვის გონივრული მოლოდინი არ უნდა გააჩნდეს. მხოლოდ ის ფაქტი, რომ მასალა გადაღებული იყო ქუჩაში, რომელიც ზოგადად საჯარო ფორუმს წარმოადგენს, არ არის საკმარისი იმის დასადგენად, რომ ბატონი პეკი `კერძო მდგომარეობაში` არ იმყოფებოდა. ბატონი პეკი ქუჩაში იმისთვის არ გამოსულა, რომ რაიმე საზოგადოებრივ მოვლენას დასწრებოდა ან რაიმე საჯარო ღონისძიებაში მიეღო მონაწილეობა. იგი საჯარო ფიგურა არ გახლავთ და ვერ წარმოიდგენდა, რომ მისი ეს მდგომარეობა ისე ფართოდ გავრცელდებოდა, როგორც ეს შემდეგ მოხდა. სასამართლო თვლის, რომ ადგილობრივ საბჭოს ინფორმაციის

გამჟღავნებამდე წინასწარ უნდა მოეპოვებინა ბატონი პეკის თანხმობა და შემდგომ სათანადოდ დაეფარა მისი სახე, რომ იგი მის ოჯახსა და მეგობრებს ვერ ამოეცნოთ.

სასამართლო კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს, რომ მხოლოდ ის ფაქტი, რომ ბატონი პეკი გადაღებისას ქუჩაში იყო, არ ართმევს მას პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლებას. მიუხედავად იმისა, რომ ქუჩა ტრადიციულად საჯარო ადგილია, ამ საქმეში მოსარჩელე ვერ წარმოიდგენდა, რომ მისი ქმედებები ცნობილი გახდებოდა იმ დროს ქუჩაში გამვლელების გარდა კიდევ სხვა პირებისათვისაც.

სასამართლო ადგენს, რომ მერვე მუხლთან ერთად დარღვეულია კონვენციის მეცამეტე მუხლიც (უფლება ეფექტურ შიდა მექანიზმებზე). ბატონი პეკი წარუმატებლად ეცადა სასამართლოში გაესაჩივრებინა პრესის საჩივრების საბჭოს გადაწყვეტილება. ამ შემთხვევაში შიდა სასამართლომ დაადგინა, რომ გასაჩივრება დაიშვება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ დადგინდება, რომ საბჭომ `არარაციონალურად` იმოქმედა. ბუნებრივია, რომ ასეთი მოთხოვნა საკმაო სირთულეს ქმნის აპელანტისათვის და ეს ზოგადად საკმაოდ მაღალი ბარიერია. ამასთან, არც სატელეკომუნიკაციო მარეგულირებელს და არც პრესის საჩივრების საბჭოს (რომ დაედგინათ კიდევ ბატონი პეკის წინააღმდეგ დარღვევა) არ შეუძლიათ ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა დამრღვევის მიმართ. შესაბამისად, მხოლოდ მათი ხელმისაწვდომობა არ შეიძლება ჩაითვალოს ეფექტურ მექანიზმებად.

სასამართლო ადგენს, რომ ბატონი პეკის მიმართ დაირღვა ევროპის ადამიანის უფლებების კონვენციის მე-8 მუხლი.

კონვენციის 41- მუხლის დარღვევა

115. კონვენციის 41-ე მუხლის მიხედვით:

„თუ სასამართლო დაასკვნის, რომ დაირღვა კონვენციით ან მისი ოქმებით გათვალისწინებული უფლება, ხოლო შესაბამისი მაღალი ხელშემკვრელი მხარის ეროვნული სამართალი დარღვევის მხოლოდ ნაწილობრივი გამოსწორების შესაძლებლობას იძლევა, საჭიროების შემთხვევაში სასამართლო დაზარალებულ მხარეს სამართლიან დაკმაყოფილებას მიაკუთვნებს.“

116. მომჩივანი ითხოვდა კომპენსაციას მისთვის მიყენებული მორალური ზიანისთვის და ასევე მატერიალური ზარალის და იურიდიული ხარჯებისა და დანახარჯების ანაზღაურებას. მთავრობამ გააპროტესტა ეს მოთხოვნები

A. მორალური ზიანი

117. მომჩივნი ითხოვდა 7,500 ფუნტი სტერლინგის GBP ანაზღაურებას მორალური ზიანისთვის. მან ხაზი გაუსვა სტრესს, შფოთვის, სიძნელეებს და იმედგაცრუებას, რომელიც მან განიცადა სადავო გამჟღავნების შედეგად: ის იყო დაცინვის, ხუმრობის და შეურაცხყოფის საგანი მეზობლების მხრიდან, გამოითქვა ვარაუდი, რომ ის იყო კრიმინალური პრობლემის ნაწილი და მას მედიაში შესაბამისი გაშუქების შემდეგ მოუწია პირადი პრობლემების ახსნა ოჯახისათვის. მან ხაზგასმით აღნიშნა, რომ კადრები ეხებოდა მისთვის სტრესულ დროს, რომ გავრცელება მოხდა მისი ცოდნისა და თანხმობის გარეშე, რომ შემდგომი პუბლიკაციები და მაუწყებლობა იყო ადგილობრივ და ეროვნულ დონეზე და რომ მას არ ჰქონია სამართლებრივი დაცვის საშუალება ეროვნული კანონმდებლობის მიხედვით.

მთავრობა ამტკიცებდა, რომ დარღვევის აღმოჩენა თავისთავად საკმარის სამართლიან დაკმაყოფილებას წარმოადგენდა ან, ალტერნატიულად, დაახლოებით 4.000 GBP ოდენობის თანხა იქნებოდა შესაბამისი კომპენსაცია.

118. სტრასბურგის სასამართლო აღნიშნავს, რომ მორალური ზიანის ფორმები, მათ შორის, ემოციური სტრესი, თავისი ბუნებით, ყოველთვის არ შეიძლება იყოს კონკრეტული მტკიცების ობიექტი. თუმცა, სტრასბურგის სასამართლოს ეს არ უშლის ხელს მიანიჭოს ზიანის ანაზღაურება თუ იგი მიზანშეწონილად ვარაუდობს, რომ მომჩივანს მიაღდა ზიანი რომელიც მოითხოვს ფინანსურ კომპენსაციას (იხ. *Davies v. the United Kingdom*, no. [42007/98](#), § 38, 16 July 2002).

119. სტრასბურგის სასამართლომ ზემოთ აღნიშნა მიზეზები, თუ რატომ მიიჩნია მომჩივნის პირად ცხოვრებაში ჩარევა სერიოზულად და მომჩივნისთვის კადრების ფართო გავრცელების პირადი შედეგები, ამ კუთხით რაიმე ეფექტური სამართლებრივი დაცვის საშუალების არარსებობასთან ერთად (ამ უკანასკნელთან მიმართებით იხ. *D.P. and J.C. v. the United Kingdom*, no. [38719/97](#), § 142, 10 October 2002). იგი მიიჩნევს, რომ მომჩივანს უნდა განეცადა მნიშვნელოვანი სტრესი, სიძნელე და იმედგაცრუება, რაც საკმარისად არ ანაზღაურდება დარღვევის დადგენით.

120. შესაბამისად, სტრასბურგის სასამართლო მომჩივანს ანიჭებს 11.800 ევროს მორალური ზიანის ასანაზღაურებლად.

